

Mål C-58/21

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i den Europeiska unionens domstols arbetsordning

Datum för ingivande:

1 februari 2021

Domstol som begär förhandsavgörande:

Verwaltungsgericht Wien (Österrike)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

21 januari 2021

Klagande:

FK

Myndighet mot vilken överklagande ingetts:

Rechtsanwaltskammer Wien

Fråga i målet vid den nationella domstolen

Social trygghet – Tillämplig lagstiftning – Advokater – Ålderspension – Förutsättning för beviljande – Avstående från utövande av advokatyrket inrikes och utrikes

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Tolkning av Europaparlamentet och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen samt bedömning om pensionsbestämmelserna för advokater i Österrike är förenliga med unionsrätten; artikel 267 FEUF.

Frågor som hänskjuts för förhandsavgörande

- 1) Hur ska artikel 13.2 b i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen tolkas när en person ur kvantitativ synvinkel utför en

väsentlig del av sitt arbete i ett tredje land där personen även är bosatt samt därutöver utövar sin verksamhet i ytterligare två medlemsstater (Tyskland och Österrike), varav utövandet till största del sker i den ena av medlemsstaterna (i det aktuella fallet i Tyskland)?

Om tolkningen av denna bestämmelse leder till att domstolarna i Österrike är behöriga [ställs följande fråga]:

- 2) [är] 50 § stycke 2 punkt 2c aa i den Rechtsanwaltsordnung (österrikiska lagen om advokatyret) och § 26 stycke 1 punkt 8 i Satzung Teil A 2018 (stadgan till del A 2018) tillåtna eller strider de mot unionsrätten och de rättigheter som garanteras genom unionsrätten, eftersom bestämmelserna stadgar att en förutsättning för att beviljas ålderspension är ett avstående från rätten att utöva advokatyret inrikes och utrikes (50 § stycke 2 punkt 2c aa) respektive ett avstående från rätten att utöva advokatyret någonstans (26 § stycke 1 punkt 8 i stadgan till del A 2018)?

Anförd gemenskapslagstiftning

Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (stadgan): artiklarna 15, 17, 20 och 21;

FEUF: artiklarna 49 och 56,

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen: artiklarna 2, 3, 11, 13, 50 och 87;

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 av den 16 september 2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen: artiklarna 14, 45 och 47.

Anförd nationell lagstiftning

Rechtsanwaltsordnung (RAO) (lag om advokatyret); 49 och 50 §§;

Verordnung der Vertreterversammlung des Österreichischen Rechtsanwaltskammertages über die Versorgungseinrichtungen Teil A der österreichischen Rechtsanwaltskammern (Satzung Teil A 2018) (Den representativa församlingen för österrikiska advokatsamfundets förordning om pensionssystemet, del A i österrikiska advokatsamfundet (stadgan till del A 2018); 26 §

Kort redogörelse för sakförhållandena och förfarandet

- 1 Verwaltungsgericht Wien handlägger ett överklagande från en advokat ("klaganden") mot ett beslut från Rechtsanwaltskammer Wien (advokatsamfundets avdelning för Wien).
- 2 Klaganden har såväl polskt som tyskt medborgarskap och arbetade respektive arbetar fortfarande delvis som advokat i tre länder (Tyskland, Schweiz och Österrike).
- 3 Hans verksamhet var inledningsvis koncentrerad till Tyskland och senare (fram till i dag) till Schweiz. I Österrike arbetade han däremot endast i en förhållandevis relativt liten utsträckning som advokat. Hans arbetstid respektive omsättning i Österrike översteg aldrig tio procent av hans totala arbetstid respektive omsättning.
- 4 Klaganden var aldrig bosatt i Österrike. Under åren 1996–2007 levde han i Tyskland och tiden därefter i Schweiz.
- 5 Klaganden ansökte hos Rechtsanwaltskammer Wien om förtidspension. I sin ansökan uppgav han att han endast skulle upphöra med att utöva advokatyrket i Österrike. Han hade inte för avsikt att avstå från sin advokattitel i Tyskland eller Schweiz.
- 6 Rechtsanwaltskammer Wien avslog klagandens ansökan om förtidspension. Skälen för beslutet var att klaganden fortfarande var verksam som advokat i Tyskland och Schweiz och att en nödvändig förutsättning för att tilldelas förtidspension (se punkten 7 nedan) därmed inte var uppfylld.

Parternas huvudargument i det nationella målet

- 7 Enligt Rechtsanwaltskammer Wiens uppfattning kan en förtidspension i Österrike endast beviljas om rätten att utöva advokatyrket avstås från avseende hela världen. Detta framgår i synnerhet av 26 § stycke 1 punkt 8 i stadgan till del A 2018.
- 8 Klaganden anser att detta strider mot unionslagstiftningen, särskilt mot etableringsfriheten och den fria rörligheten för tjänster.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 9 Den första frågan syftar till att klargöra tillämplig lagstiftning. Det kan nämligen ifrågasättas om österrikisk rätt över huvud taget är tillämplig.
- 10 Tillämplig lag avgörs huvudsakligen av den ort där den huvudsakliga verksamheten utförs.

- 11 För personer som normalt bedriver verksamhet i två eller tre medlemsstater föreskriver artikel 13.2 i förordning nr 883/2004 enligt vilka kriterier som de tillämpliga bestämmelserna ska fastställas. Följaktligen ska för en person som omfattas av artikel 13.2 antingen bestämmelserna i bosättningsmedlemsstaten tillämpas eller, om personen inte bedriver en väsentlig del av sin verksamhet där, bestämmelserna i medlemsstaten där verksamhets huvudsakliga intressen finns.
- 12 Klaganden har sin huvudsakliga bosättning i Schweiz och utövar även den i kvantitativt hänseende väsentliga delen av sin verksamhet där. Därutöver är han till en i kvantitativt hänseende väsentligt mindre del fortsatt aktiv i två andra medlemsstater (Tyskland och Österrike), med majoriteten av denna verksamhet bedrivs i Tyskland.
- 13 Frågan är hur artikel 13.2 b i förordning nr 883/2004 ska förstås i ett fall som detta, där en person befinner sig utanför en medlemsstat såväl med hänsyn till var verksamhetens huvudsakliga intressen finns som var bosättningsorten är belägen och en tolkning av ordalydelsen av denna bestämmelse skulle innebära att det inte är möjligt att tillämpa någon medlemsstats lagstiftning. Om en tolkning av artikel 13.2 b i förordning nr 883/2004 skulle leda till att en medlemsstats lagstiftning ska tillämpas är det oklart vilken lagstiftning (alltså vilken medlemsstats lagstiftning) som ska tillämpas när den berörda personen bedriver sin verksamhet i flera medlemsstater och i olika utsträckning.
- 14 För det fall att österrikisk rätt är tillämplig syftar den andra frågan till att klargöra om 50 § stycke 2 punkt 2c aa i lagen om advokatycket – enligt vilken förutsättningen för ett anspråk på pension är ”avstående från rätten att utöva advokatycket inrikes och utrikes” – och 26 § stycke 1 punkt 8 i stadgan till del A 2018 – enligt vilken förutsättningen för ett anspråk på pension är ”avstående från rätten att utöva advokatycket någonstans” – är förenliga med unionsrätten.
- 15 Dessa bestämmelser skulle nämligen kunna åsidosätta etableringsfriheten enligt artikel 49 FEUF i synnerhet, eftersom det i förevarande fall för det första finns en gränsöverskridande omständighet och för det andra innebär att advokaters etableringsfrihet hindras genom de österrikiska bestämmelserna.
- 16 Ett åsidosättande av rätten till egendom enligt artikel 17 i stadgan kommer också i fråga. Den unionsrättsliga rätten till egendom skyddar nämligen även förmögenhetsrättsliga intressen som har samband med lagstadgade sociala förmåner, såsom särskilt pensionsförmåner. Inskränkningar av den grundläggande rätten till egendom kräver en rättslig grund, måste motiveras med unionsrättsliga mål av allmänt intresse som är ägnade att uppfylla målet samt vara proportionerliga. Det råder tvivel om huruvida samtliga dessa krav är uppfyllda.
- 17 Vidare kan den österrikiska lagstiftningen åsidosätta friheten att tillhandahålla tjänster enligt artikel 56 FEUF, rätten enligt artikel 15 i stadgan att arbeta och att utöva ett fritt valt yrke samt det unionsrättsliga diskrimineringsförbudet.